

[ETUSIVU](#)[BRIEF IN ENGLISH](#)[PÖYTÄKIRJAT](#)[MITÄ ON OPEN ACCESS](#)[ARTIKKELIPANKKI](#)[KIRJOITTAJAT](#)[TAPAHTUMAT](#)[LAINSÄÄDÄNTÖ](#)[LINKIT](#)

TAGIT

[CSC digitointi](#) [dspace](#) [FinnOA](#) [FinnOA-työryhmä](#) [GBIF](#) [harvard](#) [Helsingin yliopisto](#) [Helsingin yliopiston kansleri](#) [hiukkasfysiikka](#) [informaatiotutkimus](#) [julkaisuarkisto](#) [kokous](#) [konferenssit](#) [Kotimaiset hankkeet](#) [kotimaiset lehdet](#) [kysely](#) [luonnon monimuotoisuus](#) [Luonnontieteellinen keskusmuseo](#) [muistio](#) [open access](#) [open access -lehdet](#) [OPEN ACCESS PUBLISHING](#) [Opetusministeriö](#) [palaute](#) [pöytäkirja](#) [rinnakkaisjulkaiseminen](#) [rinnakkaistallennus](#) [rinnakkaistallentaminen](#) [sciecom info](#) [scoap3](#) [symposium](#) [tallennusmandaatit](#) [Tampereen yliopisto](#) [Tapahtumat](#) [Theseus](#) [tieteellisten seurojen valtuuskunta](#) [tietoaineistot](#) [TJNK](#) [tutkimuksen tietoaineistot -hanke](#) [Tutkimusaineistot](#) [tutkimusartikkelit](#) [tutkimusjulkaisut](#) [verkkolehdet](#) [yhteiskäyttö](#)

Mitä on Open Access

Open access tarkoittaa tiedon avointa saatavuutta

Tieto on julkishyödyke ja sen pitäisi lähtökohtaisesti olla vapaasti kaikkien saatavissa. Avoimella saatavuudella tarkoitetaan yhtä hyvin yksityisten tahojen tuottaman tiedon kuin julkaisrahoitteisen tiedon saatavuutta. Jatkossa keskitytään kuitenkin lähinnä julkaisrahoitteisen tutkimustiedon saatavuuteen.

Tieteellisessä tutkimuksessa on tällä hetkellä käynnissä perustavanlaatuisen rakenteellinen muutos. Tutkimus on yhä suuremmissa määrin siirtymässä virtuaalisiin tutkimusympäristöihin. Erityisesti tämä pitää paikkansa tutkimustulosten julkaisemisen kohdalla. Avoin tutkimusympäristö edellyttää, että tutkimustulokset julkaisut ja tausta-aineistot – ovat tiedeyhteisön vapaasti saatavissa. Yhä useampi tutkimusorganisaatio tai tutkimuksen rahoittaja asettaa omia suosituksiaan ja ehtojaan tutkimustulosten avoimesta saatavuudesta. Open access -periaatteen edistäminen on noussut tärkeäksi tiedepolitiikan osa-alueeksi.

Julkaisuista tietoaineistoihin

Tutkimustulosten open access jakautuu kahtia: tutkimusjulkaisujen ja tutkimusaineistojen avoimeen saatavuuteen.

Tutkimusjulkaisujen (artikkelien, raporttien, monografioiden) open access -julkaisemisella tarkoitetaan yksikertaisimmillaan julkaisun saattamista tietoverkkoon “klikkauksen päähän”: vapaata oikeutta lukea, kopioida, tulostaa ja linkittää kokonaisia tieteellisiä julkaisuja.

Tutkimusdata ja muiden tutkimusten tausta-aineistojen avointa saatavuus on myös ensisijaisen tärkeää tieteen avoimuudelle. Tällä tarkoitetaan tutkimuksen tuloksena syntyneen tietoaineiston saattamista tutkimusyhteisön verifioitavaksi ja jatkokäytettäväksi.

Tutkimustulosten open access edellyttää tutkijalta tutkimuksen kokonaisvaltaista tiedonhallintaa. Usein puhutaan tutkimuksen elinkaariajattelusta: jo tutkimusta suunniteltaessa on otettava huomioon paitsi aineistojen tuottamiseen myös tutkimuksen tulosten julkaisuun, säilytykseen ja jatkokäyttöön liittyvät kysymykset. Avoimen saatavuuden

turvaamiseksi tutkimuksen tulokset voidaan julkaista verkossa open access -lehdissä tai muualla julkaistut tutkimustulokset voidaan tallentaa avoimiin digitaalisiin arkistoihin eli rinnakkaisjulkaista ne sähköisessä muodossa.

Tutkimusdatan ja tausta-aineistojen saatavuus

Avoin tutkimusympäristö edellyttää, että tutkimustulosten lisäksi myös tutkimuksen tausta-aineistot ovat jatkotutkimuksen hyödynnettävissä. Primaarin tutkimusdatan ja muiden tutkimusaineistojen saatavuus on ensisijaisen tärkeää tutkimustulosten luotettavuuden takaajana. Tutkimustulokset pitää olla verifioitavissa taustadatan avulla. Informaatioteknologia on myös tuonut mukanaan kokonaan uusia tieteen aloja, jotka perustuvat olemassa olevan tutkimusdatan käyttöön.

Tutkimusaineistojen open access on myös tutkimusaineistojen jatkokäytön edistämistä. Aineiston kerääjällä on usein ensikäyttöoikeus, joka tarkoittaa alkuperäisen tutkimussuunnitelman toteuttamista. Jatkokäytöllä puolestaan tarkoitetaan jo kerätyn ja raportoidun aineiston hyödyntämistä uusien tutkimusten pohjana.

Vapauden rajat

Kun tieto saatetaan vapaasti saataviin, on pidettävä huoli siitä, että se tehdään tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti ja oikeudellista toimintaympäristöä kunnioittaen.

Tutkijan on varmistettava sekä aineistoihinsa että julkaisuihinsa liittyvät omistajuus- ja tekijänoikeuskysymykset. Tutkimuskohteilta on saatava luvat heitä koskevan tutkimuksen tekoon ja aineistojen hyödyntämiseen tietosuojalainsäädäntöä noudattaen. Tarvittaessa tutkijan on säilytettävä itsellään riittävät tekijänoikeudet, jotta julkaisun avoin saatavuus voi toteutua.

Tieteellinen julkaiseminen open access -periaatteella ei tingi tutkimuksen laadunvarmistuksesta. Tieteelliset julkaisut huolehtivat edelleen vertaisarvioinnin toteutumisesta parhaalla mahdollisella tavalla. Myös avoimesti saatavilla olevaan tutkimustietoon on voitava luottaa.

Vapauden turvaaminen

Tutkimusjulkaisujen ja aineistojen vapaa saatavuus voidaan toteuttaa eri tavoin. Selkein tapa on saattaa julkaisut ja aineistot kokonaan vapaasti saataville tietoverkkoon. Niiden käyttö voi tällöin olla kokonaan rajoittamatonta tai siihen voidaan liittää lisäehtoja. Käyttö voidaan esimerkiksi rajoittaa ei-kaupalliseen käyttöön. Avoin saatavuus voidaan toteuttaa myös sopimusoikeudellisin keinoin. Näin tehdään muun muassa erilaisten avointen lisenssien kautta, jolloin aineistot saatetaan avoimesti saataville, mutta tietyt oikeudet pidätetään tekijällä tai muulla oikeudenhaltijalla. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat erilaiset Creative Commons –lisenssit.

Open access kannattaa

Tieteentekijän edun mukaista on tarjota työnsä tuloksille suurin mahdollinen näkyvyys. Tämä saavutetaan parhaiten asettamalla ne kaikkien ulottuville.

Tutkimustulosten vapaa saatavuus parantaa tieteellistä kommunikaatiota ja tasoittaa rikkaiden ja köyhien tiedeinstituutioiden välisiä eroja – sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tieteen tekijöiden lisäksi myös muut tiedon tarvitsijat hyötyvät voidessaan tutustua tutkimustuloksiin kaikkialla, missä on tietoverkkoyhteys. On oikein, että yhteiskunnan maksaman tutkimuksen tulokset ovat yhteiskunnan kaikkien jäsenten saatavilla.

[Kirjaudu sisään](#)